

ДАХНОВА

Олена Євгенівна
elenadakhnova@gmail.com

УДК 336.5:614.2

КОЦЕГУБОВА

Валерія Валеріївна

АНАЛІЗ СТАНУ БЮДЖЕТНОГО
ФІНАНСУВАННЯ СФЕРИ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИTHE ANALYSIS OF BUDGET FINANCING
OF PUBLIC HEALTH SERVICE IN
UKRAINEк.е.н., доцент, Харківський
інститут фінансів
Київського національного
торговельно-економічного
університетустудент, Харківський
інститут фінансів
Київського національного
торговельно-економічного
університету

У статті проаналізовано стан бюджетного фінансування системи охорони здоров'я за період 2015-17 рр. Зокрема, розраховані показники, що відображають динаміку і структуру витрат зведеного бюджету України на охорону здоров'я населення. Результати дослідження свідчать про недостатнє та нераціональне фінансування системи охорони здоров'я населення в сучасних економічних умовах. З метою покращення стану фінансування сфери охорони здоров'я необхідно розвивати можливості використання різних джерел фінансування, а саме: кошти лікарняних кас; кошти фондів добровільного медичного страхування; кошти населення.

* * *

В статье проанализировано состояние бюджетного финансирования системы охраны здоровья за период 2015-17 гг. В частности, рассчитаны показатели, отражающие динамику и структуру расходов сводного бюджета Украины на охрану здоровья населения. Результаты исследования свидетельствуют о недостаточном и нерациональном финансировании системы охраны здоровья населения в современных экономических условиях. С целью улучшения состояния финансирования сферы здравоохранения необходимо развивать возможности использования различных источников финансирования, а именно: средства больничных касс; средства фондов добровольного медицинского страхования; средства населения.

* * *

Introduction. In Ukraine the present financing system of public health service has amount problems, that are chronic character. Regular monitoring of problems of public health service in Ukraine is supposed. Propositions to improve the mechanism of budget financing of public health service should be formed.

The **purpose** of the article is to study the state of the budget financing of public health service in Ukraine on the modern economic conditions.

Results. The expenditures of the consolidated budget of Ukraine for public health service in period 2015-17 are analyzed. The indicators of dynamics and structure of the expenditures of the consolidated budget of Ukraine for public health service are calculated. The study of the composition and structure of the consolidated budget expenditures on public health service showed that expenditures on hospitals and sanatorium establishments has the largest share. The expenditures on clinics and ambulatory clinics, ambulance and emergency care are ranked second in the structure of the consolidated budget of Ukraine for public health service. The smallest share of consolidated budget expenditures is spent on financing fundamental and applied research and development in the field of health protection. The total share of the expenditures on hospitals and sanatorium establishments was 61,08 pct. by the end of 2017; respectively for all other expenditures on health care accounted for 38,92 pct. There are deficit of financing for health systems, inefficient use of funds, disproportion in the assignment of finance between primary and specialized medical care etc.

Conclusion. The results of calculations showed insufficient and ineffective financing of the system of public health service in Ukraine in the modern economic conditions. To improve the state of health financing, it is necessary to develop the possibilities of using different sources of financing: funds of hospital cash, voluntary medical insurance funds, financial resources of households.

Ключові слова: охорона здоров'я, бюджетне фінансування, видатки зведеного бюджету, структура видатків, динаміка видатків

Ключевые слова: охрана здоровья, бюджетное финансирование, расходы сводного бюджета, структура расходов, динамика расходов

Keywords: public health service, budget financing, expenditures of the consolidated budget, expenditures structure, expenditures dynamics

ВСТУП

Стан здоров'я населення країни залежить від рівня забезпечення медичних закладів матеріально-технічними, трудовими та фінансовими ресурсами. В Україні наявна система фінансування охорони здоров'я має низку проблем, які носять хронічний характер: «залишковий» принцип фінансування галузі, нераціональність у використанні коштів, недосконала мережа медичних закладів. Дослідженню проблем бюджетного фінансування сфери охорони здоров'я присвячено

чимало праць вітчизняних вчених. Серед останніх публікацій варто виділити дослідження В.І. Глухової, М.О. Булах [2], І.В. Гнидюк [3], І.С. Музики [4] та інших. В той же час проблеми фінансування сфери охорони здоров'я в Україні потребують постійного моніторингу та визначення заходів, спрямованих на удосконалення механізму бюджетного фінансування цієї сфери.

МЕТА РОБОТИ полягає у дослідженні стану бюджетного фінансування сфери охорони здоров'я Ук-

раїни у сучасних економічних умовах.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою дослідження виступають наукові праці вітчизняних фахівців у бюджетній галузі, а також звітність Державної казначейської служби України. При проведенні дослідження використані методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Система охорони здоров'я – сукупність організацій, інститутів і ресурсів, призначених для надання будь-якого виду медичних послуг на індивідуальному чи колективному рівні, головна мета яких полягає у зміцненні, відновленні та підтриманні здоров'я. Основним джерелом фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я як і системи в цілому є бюджетне фінансування [2, с. 762].

Для аналізу стану бюджетного фінансування системи охорони здоров'я скористаємося статистичними даними Державної казначейської служби України щодо виконання зведеного бюджету. Перш за все проаналізуємо, яку частку у зведеному бюджеті займають видатки на охорону здоров'я (табл. 1).

Наведені у табл. 1 дані свідчать про те, що видатки на охорону здоров'я протягом досліджуваного періоду займають лише десяту частину у зведеному бюджеті України. При чому їх величина коливається від 10,44 % у 2015 р. до 9,03 % у 2016 р. та 9,69 % у 2017 р.. Така хвилеподібна динаміка негативно позначається на обсягах фінансування системи охорони здоров'я населення.

Про стабільне недовиконання плану фінансування видатків на охорону здоров'я свідчать дані табл. 2.

Таблиця 1

Питома вага видатків на охорону здоров'я у зведеному бюджеті України за 2015-17 рр.

[розраховано за даними [1]]

Показник	2015	2016	2017
Видатки Зведеного бюджету, млн. грн.	679871,4	835832,1	1056973,1
Видатки на охорону здоров'я (із зведеного бюджету, млн. грн.)	71001,1	75503,4	102392,4
Питома вага видатків на охорону здоров'я у зведеному бюджеті, %	10,44	9,03	9,69

Таблиця 2

Динаміка виконання плану видатків зведеного бюджету України на охорону здоров'я у 2015-2017 рр., %.

[розраховано за даними [1]]

Група видатків	2015	2016	2017
Поліклініки і амбулаторії, швидка та невідкладна допомога:	96,81	96,04	97,60
– Поліклініки загального профілю та амбулаторії	98,48	97,78	98,50
– Спеціалізовані та стоматологічні поліклініки	98,09	97,38	98,01
– Станції швидкої та невідкладної допомоги	95,75	95,55	98,59
– Фельдшерсько-акушерські пункти	97,44	95,98	95,36
– Центри первинної медичної (медико-санітарної) допомоги	96,32	95,13	96,78
Лікарні та санаторно-курортні заклади	96,32	96,59	96,48
– Лікарні загального профілю	97,10	96,59	96,68
– Спеціалізовані лікарні та інші спеціалізовані заклади	93,87	96,23	95,56
– Пологові будинки	98,61	98,08	97,92
– Санаторно-курортні заклади	96,98	98,36	98,93
Санітарно-профілактичні та протиепідемічні заходи і заклади	94,60	97,35	97,95
Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері охорони здоров'я	89,97	87,56	79,15
Інша діяльність у сфері охорони здоров'я	81,42	91,77	84,43
– Будинки дитини	96,64	98,08	98,71
– Станції переливання крові	98,11	97,81	96,68
– Інші заклади та заходи у сфері охорони здоров'я	80,08	91,27	83,48
Разом	94,11	95,70	94,66

Отже, розрахунки, що представлені у табл. 2 свідчать про неповноцінне державне фінансове забезпечення системи охорони здоров'я. Особливо це стосується рівня фінансування фундаментальних та прикладних досліджень у сфері охорони здоров'я – протягом досліджуваного періоду спостерігається найнижчий відсоток виконання плану, крім того він має спадну динаміку.

Аналіз складу і структури видатків на охорону здоров'я із зведеного бюджету України у 2015-17 рр. (табл. 3) показав що, серед зазначеної групи видатків

переважають видатки на лікарні та санаторно-курортні заклади – їх частка становить більше половини всіх видатків цієї групи (понад 60 %). В той же час протягом досліджуваного періоду відбувалося поступове скорочення частки цих більш, ніж на 3 %.

Другим за значенням показником у структурі видатків зведеного бюджету на охорону здоров'я є видатки на поліклініки і амбулаторії, швидку та невідкладну допомогу. При чому протягом досліджуваного періоду відбувалося поступове зростання питомої ваги цих видатків з 20,03 % до 22,25 %.

Видатки на іншу діяльність у сфері охорони здоров'я склали від 12,98 % у 2015 р. до 14,86 % у 2017 р.. У дану статтю видатків входить фінансування будинків дитини, станцій переливання крові та інші заклади та заходи у сфері охорони здоров'я.

Найменша частка видатків зведеного бюджету припадає на фінансування фундаментальних та прикладних досліджень і розробок у сфері охорони здоров'я. Протягом досліджуваного періоду питома вага цієї групи видатків коливалася від 0,58 % у 2015 р. до 0,38 % у 2017 р..

Отже, дослідження складу і структури видатків зведеного бюджету на охорону здоров'я дає підстави стверджувати, що на кінець 2017 р. найбільшими за

питомою вагою статтями видатків на охорону здоров'я виступають видатки на лікарні та санаторно-курортні заклади – їх сумарна частка складає 61,08 %; відповідно на всі інші видатки припадає 38,92 %.

Як зазначає І.С. Музика, негативний вплив дефіциту фінансування системи охорони здоров'я на стан справ значно посилюється вкрай неефективним використанням наявних у галузі коштів, значною диспропорцією у розподілі фінансів між первинною та спеціалізованою медичною допомогою, застарілою мережею закладів охорони здоров'я тощо [4, с. 112].

Далі проведемо аналіз динаміки видатків зведеного бюджету України на охорону здоров'я за 2015-2017 рр. (табл. 4).

Таблиця 3

Структура видатків на охорону здоров'я із зведеного бюджету України у 2015-2017 рр., %

[розраховано за даними [1]]

Група видатків	2015	2016	2017
Поліклініки і амбулаторії, швидка та невідкладна допомога:	20,03	21,73	22,25
– Поліклініки загального профілю та амбулаторії	3,28	3,86	3,62
– Спеціалізовані та стоматологічні поліклініки	3,03	3,48	3,35
– Станції швидкої та невідкладної допомоги	4,70	4,58	4,65
– Фельдшерсько-акушерські пункти	0,27	0,25	0,24
– Центри первинної медичної (медико-санітарної) допомоги	8,74	9,56	10,39
Лікарні та санаторно-курортні заклади	64,81	61,47	61,08
– Лікарні загального профілю	44,55	40,16	40,45
– Спеціалізовані лікарні та інші спеціалізовані заклади	16,33	17,20	16,56
– Пологові будинки	2,19	2,39	2,33
– Санаторно-курортні заклади	1,74	1,72	1,74
Санітарно-профілактичні та протиепідемічні заходи і заклади	1,61	1,59	1,44
Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері охорони здоров'я	0,58	0,47	0,38
Інша діяльність у сфері охорони здоров'я	12,98	14,75	14,86
– Будинки дитини	0,69	0,70	0,67
– Станції переливання крові	0,52	0,49	0,47
– Інші заклади та заходи у сфері охорони здоров'я	11,77	13,56	13,71

Таблиця 4

Динаміка видатків на охорону здоров'я із зведеного бюджету України у 2015-2017 рр., %.

[розраховано за даними [1]]

Група видатків	Відхилення, млн. грн.		Темпи зростання, %	
	2016/2015	2017/2016	2016/2015	2017/2016
1	2	3	4	5
Поліклініки і амбулаторії, швидка та невідкладна допомога:	+2190,39	+6373,92	115,40	138,84
– Поліклініки загального профілю та амбулаторії	+583,86	+788,60	125,03	127,04
– Спеціалізовані та стоматологічні поліклініки	+479,40	+802,40	122,29	130,51
– Станції швидкої та невідкладної допомоги	+118,55	+1302,10	103,55	137,67
– Фельдшерсько-акушерські пункти	+71,68	+56,51	100,04	129,70
– Центри первинної медичної (медико-санітарної) допомоги	+1008,51	+3424,31	116,25	147,45
Лікарні та санаторно-курортні заклади	+395,51	+16128,91	100,86	134,75
– Лікарні загального профілю	-1312,09	+11100,47	95,85	136,61
– Спеціалізовані лікарні та інші спеціалізовані заклади	+1393,53	+965,67	112,02	130,53
– Пологові будинки	+249,51	+580,21	116,06	132,19
– Санаторно-курортні заклади	+64,55	+482,57	105,23	137,15
Санітарно-профілактичні та протиепідемічні заходи і заклади	+54,19	+272,00	104,74	122,71

Продовження табл. 4

1	2	3	4	5
Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері охорони здоров'я	-57,68	+35,59	86,00	110,05
Інша діяльність у сфері охорони здоров'я	+1919,91	+4078,56	120,84	136,63
– Будинки дитини	+36,13	+163,56	107,38	131,12
– Станції переливання крові	+2,74	+112,95	100,75	130,49
– Інші заклади та заходи у сфері охорони здоров'я	+1881,04	+3802,05	122,51	137,14
Разом	+4502,31	+26888,99	106,34	135,61

Аналізуючи бюджетне фінансування сфери охорони здоров'я у 2015-17 рр., спостерігаємо зростання його обсягу на 4502,31 млн. грн. у 2016 р. порівняно з 2015 р. та на 26888,99 млн. грн. у 2017 р. порівняно з 2016 р.. Тобто темпи зростання видатків на охорону здоров'я суттєво збільшилися, а саме на 29,27 %. Водночас І.В. Гнидюк зауважує, що зростання видатків на охорону здоров'я, в основному пояснюється обов'язковими підвищеннями заробітної плати працівникам галузі охорони здоров'я. У той же час об'єктивного покращення фінансування галузі не спостерігається. Більша частина бюджетного фінансового забезпечення витрачається на оплату праці персоналу закладів охорони здоров'я та оплату комунальних послуг. Такий стан справ ще раз підтверджує необхідність пошуку нових джерел фінансування охорони здоров'я та раціоналізації дійсних видатків [3, с. 74].

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження стану бюджетного фінансування системи охорони здоров'я в Україні в сучасних економічних умовах можна зробити висновки про недостатнє та нераціональне фінансування цієї галузі. З метою покращення стану фінансування сфери охорони здоров'я необхідно розвивати можливості використання різних джерел фінансування, а саме: кошти лікарняних кас; кошти фондів добровільного медичного страхування; кошти населення.

Список використаних джерел

1. Звітність про виконання бюджетів. Державна казначейська служба України. URL: <http://www.treasury.gov.ua> (дата звернення 15.07.2018).
2. Глухова В.І., Булах М.О. Джерела фінансового забезпечення системи охорони здоров'я в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 10. С. 760-764.
3. Гнидюк І.В. Сучасний стан фінансового забезпечення галузі охорони здоров'я. Економічний часопис-XXI. 2015. №155 (11-12). С. 73-77.
4. Муzyка І.С. Бюджетне забезпечення галузі охорони здоров'я: стан та проблеми (на прикладі Львівської області). Регіональна економіка. 2014. № 1. С. 111-120.

References

1. Report on budget execution. State Treasury of Ukraine. URL: <http://www.treasury.gov.ua> (date of reference 15.07.2018) (in Ukrainian)
2. Hlukhova V.I., Bulakh M.O. Resources of financial support of health care system in Ukraine. Global and national problems of the economy. 2016. Iss. 10. pp. 760-764 (in Ukrainian)
3. Hnydiuk I.V. The present state of financial support for the public health service. Economic Annals-XXI. 2015. № 155 (11-12). pp. 73-77 (in Ukrainian).
4. Muzyka I.S. Budget support of health care: state and problems (on the example of Lviv region). Regional economy. 2014. № 1. pp. 111-120 (in Ukrainian).